

ÚŘAD PRÁCE ČESKÉ REPUBLIKY

Druh vnitřního řídicího aktu:

Sdělení vedoucí oddělení dávek SSP a HN č. 27/2014

Název vnitřního řídicího aktu:

Sdělení k novelizacím zákona č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů, provedeným zákony č. 252/2014 Sb. a č. 253/2014 Sb.

Zrušuje:

Účinnost: **od 1. 1. 2015**

Účinnost: **na dobu neurčitou**

Vydává:

**Mgr. Kateřina Karháňková,
vedoucí oddělení dávek SSP a HN**

Datum:

16. 12. 2014

Podpis:

Počet originál. výtisků:

1

Číslo výtisku:

1

Skartační režim:

A

Toto sdělení informuje o změnách souvisejících s novelizacemi zákona č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů (*dále jen „zákon o SSP“*) od 1. 1. 2015, a sjednocuje postupy ÚP ČR v návaznosti na tyto změny.

Článek I

1. Zákonem č. 253/2014 Sb., kterým se mění zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů, dochází od 1. ledna 2015 k zásadním změnám z hlediska dávky **porodné**.

2. Podmínky nároku na porodné (§ 44 zákona o SSP)

- a) Zákon zvyšuje **stanovený koeficient**, kterým se násobí rozhodný příjem rodiny z 2,4 na **2,7** pro účely vzniku nároku na dávku. Současně se rozšiřuje nárok na porodné i z titulu **narození druhého dítěte**.
- b) Od ledna 2015 má nárok na porodné žena, která **porodila své první nebo druhé živé dítě** (*nikoliv třetí nebo další dítě, ale pouze první nebo druhé dítě*).
- c) Nárok na porodné žena nemá, pokud jí před porodem vznikl již dvakrát nárok na porodné převzetím dítěte do 1 roku jeho věku do trvalé péče nahrazující péči rodičů nebo v případě, že se jí již jedno živé dítě narodilo a druhé dítě do 1 roku věku převzala do trvalé péče nahrazující péči rodičů, není-li v zákoně o SSP stanoveno jinak. **Matka** tedy **nemůže** uplatnit nárok na porodné v případě narození dítěte, pokud jí byla již dříve dávka přiznána dvakrát v souvislosti s narozením nebo převzetím dítěte.
- d) Nárok na porodné má rovněž otec prvního nebo druhého živě narozeného dítěte, jestliže žena, která dítě nebo děti porodila, zemřela a ke dni porodu splnila podmínky stanovené pro vznik nároku a porodné nebylo vyplaceno jí ani jiné osobě. Otec však nemá nárok na porodné, pokud mu již dvakrát vznikl nárok na porodné převzetím dítěte do 1 roku jeho věku do trvalé péče nahrazující péči rodičů. Rovněž **otec nemůže** uplatnit nárok na porodné v případě narození dítěte, pokud zemřelá matka byla již dříve dávka přiznána dvakrát v souvislosti s narozením nebo převzetím dítěte. Pokud by vznikl **nárok na porodné zemřelé matce**, musí se zkoumat, zda se jedná o první či druhé dítě jak zemřelé matky, tak otce, který o dávku žádá, a pouze v tomto případě splní otec nárok na dávku. Informaci je nutné ověřit v ISEO. **Zemřelá matka patří do okruhu společně posuzovaných osob** pro nárok na dávku.

3. Nárok na porodné z důvodu převzetí dítěte do péče (§ 45 zákona o SSP)

- a) Zákon upřesňuje vznik nároku na porodné. Nárok na dávku vzniká *za předpokladu, že budou splněny i ostatní zákonem o SSP stanovené*

podmínky, dnem převzetí dítěte, tj. **dnem právní moci rozhodnutí o převzetí dítěte**

- b) **V § 45 odst. 3)** byl doplněn odkaz kromě písm. a) **na písm. b) a d) § 7 odst. 10** zákona o SSP (*tj. na § 796 a § 826 občanského zákoníku*). Doplněním odkazu se okruh oprávněných osob rozšířil o dva případy převzetí. Doposud se za převzaté dítě považovalo dítě na základě **rozhodnutí soudu o svěření dítěte do péče jiné osoby**.

Podle zákona o SSP se pro účely nároku na porodné za převzaté dítě považuje také v případě **rozhodnutí soudu o osvojení dítěte a rozhodnutí soudu o předání dítěte osvojiteli do péče před osvojením**.

4. **Výše a výplata porodného (§ 46 zákona o SSP)**

- a) **Výše porodného od 1. 1. 2015 činí 13 000 Kč na první dítě a 10 000 Kč na druhé dítě.**
- b) Druhým dítětem se rozumí jak druhé dítě živě narozené, tak dítě převzaté. Nezohledňuje se, zda jde o děti „vlastní“ nebo „děti převzaté“.
- c) **Maximální výše celkem vyplaceného porodného na dvě děti činí 23 000 Kč, a to jak při dvojčatech, tak i víceročatech.**
- d) **Podle přechodného ustanovení zákona o SSP** se přiznání porodného podle výše uvedeného týká dětí narozených a převzatých do trvalé péče nahrazující péči rodičů nejdříve dnem **1. 1. 2015**.

5. **Od 1. ledna 2015 bude vydán nový tiskopis „Žádost o porodné“.** Každé dítě zakládající nárok na dávku se bude uvádět na **samostatné žádosti**. V aplikaci bude pro každé dítě vedena samostatná žádost se svojí vlastní spisovou značkou, vlastním řízením. Pokud se např. narodí dvojčata ve stejný den, budou dvě žádosti a obě děti budou v okruhu společně posuzovaných osob. Narodí-li se den po sobě, v první – jedné žádosti bude jen první dítě, které také bude v okruhu společně posuzovaných osob, ve druhé žádosti bude druhé dítě a v okruhu společně posuzovaných osob budou obě děti.

Článek II

1. Zákonem č. 253/2014 Sb., kterým se mění zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů, dále dochází k legislativnímu upřesnění ustanovení týkajících se Evropské unie.
- a) **V § 1, § 3 a v § 64a** dochází ke změně pojmu „Evropských společenství“ **na „Evropské unie“** a současně jsou upraveny odkazy na jednotlivá Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES). Jde pouze o **formulační upřesnění**.

b) **V § 3 odst. 2** se za písmeno k) vkládá nové písmeno l), které zní:

„l) osobami, jejichž nárok vyplývá z přímo použitelných předpisů Evropské unie nebo osobami zaměstnanými, samostatně výdělečně činnými, osobami ponechávajícími si takové postavení a jejich rodinnými příslušníky majícími právo na rovné zacházení podle předpisu Evropské unie.“

Jedná se o **legislativně-technickou úpravu** spočívající ve výslovné úpravě oprávněných osob, jimž nárok na dávky státní sociální podpory vyplývá z předpisů Evropské unie.

c) **V § 3 odst. 2** se na konci závěrečné části ustanovení doplňuje věta **„Podmínka bydliště se neuplatní u osob uvedených v písmenu l).“**

Vložením písmena l) se **na dosavadním stavu nic nemění**. Dávka, která je posuzována podle Nařízení EU a nikoli podle národních předpisů, splnění podmínky „bydliště“ u těchto žádostí nevyžaduje.

Článek III

1. Zákonem č. 252/2014 Sb., kterým se mění zákon č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů (*dále jen „novela“*), dochází od 1. ledna 2015 k následujícím změnám:

2. **Příspěvek na bydlení (§ 24 - § 27a zákona o SSP)**

V § 24 odst. 2 se za větu první **vkládá věta „Za vlastníka bytu se považuje i manžel, který užívá byt na základě práva bydlení odvozeného od vlastnického práva druhého manžela, pokud nárok na příspěvek na bydlení neuplatňuje manžel jako vlastník bytu“.**

Na základě tohoto ustanovení si o příspěvek na bydlení jako oprávněná osoba může žádat i manžel, který byt užívá a není vlastníkem bytu (*domu*) za podmínky, že si nepožádá vlastník bytu či domu.

V případě, kdy manžel, který užívá byt na základě práva bydlení odvozeného od vlastnického práva druhého manžela, uzavře s druhým manželem nájemní smlouvu, přestože mu vyplývá z občanského zákoníku nárok na bezplatné bydlení v bytě, tzn. bez nutnosti hradit nájem, bude takto uzavřená nájemní smlouva pro účely nároku na příspěvek na bydlení bezpředmětná.

Manžel vlastníka bude mít v tomto případě **dva právní tituly pro užívání téhož prostoru**, s tím, že orgán státní sociální podpory může hradit pouze náklady nižší, a za ty nelze v daném případě nájem považovat (*a to s odkazem na § 2 písm. m) a § 10 písm. b) zákona č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole, ve znění pozdějších předpisů*). Žádost o příspěvek na bydlení i aplikace jsou upraveny tak, že tyto situace ošetřují. V těchto případech orgán státní sociální podpory vydá

písemné rozhodnutí o přiznání dávky podle ustanovení § 69 odst. 1 písm. a) zákona o SSP, neboť dávka nebyla přiznána v požadovaném rozsahu.

3. **V § 24 se doplňuje odstavec 5, který zní:**

„5) Bytem se pro účely tohoto zákona rozumí soubor místností nebo samostatná obytná místnost, které svým stavebně technickým uspořádáním a vybavením splňují požadavky na trvalé bydlení a jsou k tomuto účelu užívání určeny podle stavebního zákona nebo jsou zkolaudovány jako byt“.

Tímto ustanovením se jednoznačně vymezuje pro nárok na příspěvek na bydlení, co se rozumí pojmem byt. Definice bytu je stejná i pro systém dávek pomoci v hmotné nouzi i pro zákon o životním a existenčním minimu.

4. **Náklady na bydlení (§ 25 odst. 2 zákona o SSP)** se doplňuje následovně:

Do nákladů na bydlení se započítávají náklady na bydlení

- a) uhrazené v rozhodném období oprávněnou osobou nebo společně posuzovanými osobami, pokud v bytě, na který je uplatňován nárok na příspěvek na bydlení, žily v rozhodném období a současně v něm byly hlášeny k trvalému pobytu,
- b) uhrazené v rozhodném období oprávněnou osobou nebo společně posuzovanými osobami v bytě, v němž v rozhodném období fakticky žily a hradily uvedené náklady na bydlení, avšak neměly v něm trvalý pobyt po celé rozhodné období, nebo jeho část, a zároveň v době podání žádosti o dávku již mají tyto osoby v tomto bytě trvalý pobyt,
- c) ve výši 80 % příslušných normativních nákladů na bydlení, pokud oprávněná osoba nebo společně posuzované osoby v rozhodném období, nebo po část tohoto rozhodného období, v bytě, na který je uplatňován nárok na příspěvek na bydlení, nežily, s výjimkou situace, kdy stejný okruh společně posuzovaných osob žil v jiném bytě, a byl jim z tohoto důvodu poskytován příspěvek na bydlení; v takovém případě se započtou náklady na bydlení ve skutečné výši uhrazené v původním bytě.

Zákon o SSP od 1. 1. 2015 rozšířil a upřesnil **osoby**, které náklady na bydlení v kalendářním čtvrtletí hradily, tj. jak osoba oprávněná, tak i osoba společně posuzovaná a současně tyto osoby byt užívaly. Trvalý pobyt těchto osob v rozhodném období, za které se započítávají náklady na bydlení, není podmínkou vzniku nároku na dávku – viz písm. b).

Zákon o SSP od 1. 1. 2015 rovněž upřesnil a rozšířil **náklady na bydlení**, které se budou pro nárok a výši příspěvku na bydlení započítávat. Jedná se o případ, kdy žadatel nemůže doložit náklady na bydlení k žádnému bytu v rozhodném období nebo v jeho části. Aby jim v novém bytě, kdy při podání první žádosti nedoloží žádné uhrazené náklady, vznikl nárok již od prvního měsíce, započtou se náklady na bydlení ve výši 80 % normativních nákladů za měsíce, kdy jsou

náklady na bydlení nulové – viz písm. c). V daném případě se nevyžaduje, aby osoba v rozhodném období v předmětném bytě bydlela.

V případě, že stejný okruh společně posuzovaných osob žil v jiném bytě, na který byl poskytován příspěvek na bydlení, započítají se do nákladů na bydlení skutečně uhrazené náklady z předchozího bytu.

Příklad: Čtyřčlenná rodina pobírala příspěvek na bydlení do 28. 2. 2014 na byt v Brně. Od 1. 4. 2014 si uplatnila nárok na příspěvek na bydlení na byt v Praze. Do nákladů na bydlení se uvedené rodině započítají za první čtvrtletí náklady na bydlení za leden a únor 2014 za byt v Brně a za měsíc březen, kdy rodina příspěvek na bydlení již nepobírala a do vyklizení bytu v Praze žila přechodně u rodičů v Jihlavě, se započítá 80 % normativních nákladů na byt v Praze.

5. **Doba pobírání příspěvku na bydlení (§ 27a zákona o SSP)** se ruší.
Od 1. ledna 2015 novela ruší časové omezení vyplácení příspěvku na bydlení na 84 kalendářních měsíců.
6. Od 1. 1. 2015 již není součástí žádosti prohlášení oprávněné osoby o sociálních a majetkových poměrech. Na formulářích je prohlášení vypuštěno (**§ 68 odst. 1 písm. e) zákona o SSP**).
7. **Rozhodný příjem (§ 5 zákona o SSP)**
Vzhledem k tomu, že zákon o SSP váže v § 5 uvedené příjmy na odkazy v zákoně o daních z příjmů, dochází zákonem o SSP od 1. 1. 2015 ke změnám, které vedou k souladu se zněním zákona o daních z příjmů. V novelizovaném znění § 5 zákona o SSP se už konkrétní čísla paragrafů zákona o daních z příjmů neuvádějí, každý druh příjmu je uveden slovně.

Zákonem o SSP se v **§ 5 odst. 1 písm. a) bod. 1** vypouští slovo „i soukromé“. Znamená to, že se do rozhodných příjmů **nezapočítávají** pouze příjmy z důvodu bezplatného používání motorového vozidla pro služební účely. Částka považovaná za příjem z důvodu bezplatného používání motorového vozidla pro soukromé účely se bude **nově započítávat**.

Ustanovení § 5 odst. 1 písm. a) bod 4 definuje příjmy, které se pro účely dávek státní sociální podpory započítávají. Jedná se o příjmy podle ustanovení § 10 odst. 1 - 9 zákona o daních z příjmů. V § 10 odst. 1 zákona o dani z příjmů se nebudou započítávat příjmy uvedené pod písmeny h), ch) a k).

Ostatní započitatelné příjmy uvedené v odstavci 1

(1) Ostatními příjmy, při kterých dochází ke zvýšení majetku, pokud nejde o příjmy podle § 6 až 9, jsou zejména

- a) příjmy z příležitostných činností nebo z příležitostného nájmu movitých věcí, včetně příjmů ze zemědělské výroby a lesního a vodního hospodářství, které nejsou provozovány podnikatelem,
- b) příjmy z převodu**
 - 1. nemovité věci,**
 - 2. cenného papíru a**
 - 3. jiné věci,**
- c) příjmy z převodu účasti na společnosti s ručením omezeným, komanditisty na komanditní společnosti nebo z převodu družstevního podílu,
- d) příjmy ze zděděných práv z průmyslového a jiného duševního vlastnictví, včetně práv autorských a práv příbuzných právu autorskému,
- e) přijaté výživné, důchody a obdobné opakující se požitky,
- f) podíl
 - 1. člena obchodní korporace s výjimkou společníka veřejné obchodní společnosti a komplementáře komanditní společnosti na likvidačním zůstatku, nebo
 - 2. majitele podílového listu z podílu připadajícího na podílový list při zrušení podílového fondu s výjimkou splynutí nebo sloučení podílového fondu,
- g) vypořádací podíl při zániku účasti člena v obchodní korporaci, s výjimkou společníka veřejné obchodní společnosti a komplementáře komanditní společnosti, nebo další podíl na majetku transformovaného družstva **podíl na majetku transformovaného družstva, vrácení emisního ážia, příplatku mimo základní kapitál nebo těmto plněním obdobná plnění,**
- i) příjmy, které společník veřejné obchodní společnosti nebo komplementář komanditní společnosti obdrží v souvislosti s ukončením účasti na veřejné obchodní společnosti nebo komanditní společnosti od jiné osoby než od veřejné obchodní společnosti nebo komanditní společnosti, v níž ukončil účast,
- j) příjmy z převodu jmění na společníka a příjmy z vypořádání podle zvláštního právního předpisu,
- l) příjem z výměnky,
- m) příjem obmyšleného ze svěřenského fondu,
- n) bezúplatný příjem.,
- o) příjem z rozpuštění rezervního fondu vytvořeného ze zisku nebo z rozpuštění obdobného fondu.**

V § 5 odst. 1 písm. b) bod 1 se ruší. Jde o příjmy z provozu malých vodních elektráren. Dojde-li při provozu malých vodních elektráren, u nichž jsou příjmy osvobozeny, k překročení hranice 200tisíc kWh vyrobené energie ročně, jsou předmětem daně pouze příjmy z energie vyrobené nad tento limit dle ustanovení § 7 odst. 1 písm. c) zákona o daních z příjmů.

U dosavadních bodů dochází k mírné úpravě včetně úpravy číslování.

Dosavadní bod 3, nově **bod 2** je rozšířen o „**odchodné, výsluhový příspěvek a odbytné u vojáků z povolání a výsluhový příspěvek a odbytné u příslušníků bezpečnostních sborů**“. Jedná se o následující nové příjmy:

Odchodné u vojáků z povolání

Výsluhový příspěvek u vojáků z povolání

Odbyté u vojáků z povolání

Výsluhový příspěvek u příslušníků bezpečnostních sborů-

Odbyté u příslušníků bezpečnostních sborů

Bezpečnostním sborem se rozumí *Policie České republiky, Hasičský záchranný sbor České republiky, Celní správa České republiky, Vězeňská služba České republiky, Generální inspekce bezpečnostních sborů, Bezpečnostní informační služba a Úřad pro zahraniční styky a informace.*

Dosavadní bod 4, nově **bod 3** mění formulaci. Nové znění zákona o SSP je následující:

„**příjmy z prodeje podílu v obchodní korporaci, s výjimkou prodeje cenného papíru**, přesahuje-li doba mezi **jeho** nabytím a **prodejem** dobu pěti let, a to v rozsahu a za podmínek, za jakých jsou osvobozeny od daně z příjmů podle zákona o daních z příjmů“.

Dosavadní bod 5, nově **bod 4** mění formulaci dle občanského zákoníku. „Věcné břemeno“ nahrazuje pojem „**služebnost**“.

Dosavadní bod 6, nově **bod 5** mírně upřesňuje dosavadní pojmy.

Dosavadní bod 14, nově **bod 6** beze změny.

Nově přibývají body **7., 8., 9.**

- „**7. Odměna, odchodné, starobní důchod, důchod, příspěvek, poskytované z rozpočtu Evropské unie poslanci nebo bývalému poslanci Evropského parlamentu, zvolenému na území České republiky, dále zaopatření a náhrada výdajů poskytované z rozpočtu Evropské unie pozůstalému manželovi nebo manželce a nezaopatřeným dětem v případě úmrtí poslance Evropského parlamentu, zvoleného na území České republiky,**
- 8. příjmy ze závislé činnosti vykonávané na území České republiky, plynoucí poplatníkům daně z příjmů fyzických osob, kteří jsou daňovými nerezidenty, od zaměstnavatelů se sídlem nebo bydlištěm v zahraničí, podle zákona o daních z příjmů,**
- 9. příjmy za práci žáků a studentů z praktického vyučování a praktické přípravy.“**

Novým bodem 10. dochází k opětovnému započítávání „**zvláštního příplatku poskytovaného v cizí měně příslušníkům ozbrojených sil a bezpečnostních sborů**“.

V § 5 odst. 3 a 4 zákon o SSP mění **odkazy** na typy příjmů, které mají být do rozhodného příjmu započítány buď v době vyplacení (*příjmy bod 1 – 4 a 6 a nově i dávky nemocenského pojištění*) anebo v době zaúčtování (*příjmy – bod 5,7 až 10*).

Podle přechodného ustanovení novely příjmy uvedené v § 5 odst. 1 písm. a) a b) zákona č. 117/1995 Sb., ve znění účinném ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona, se poprvé započtou pro dávky státní sociální podpory přiznané nejdříve od 1. ledna 2015, je-li rozhodným obdobím, za které se zjišťuje příjem, kalendářní čtvrtletí, a pro dávky státní sociální podpory přiznané nejdříve od 1. října 2015, je-li rozhodným obdobím kalendářní rok.